

वाच्यः प्रजापतिः। पवमानः सोमः। जगती।

पवस्व देवमादनो विचर्षणिर्प्सा इन्द्राय वरुणाय वायवे।

कृधी नो अद्य वरिवः स्वस्तिमदुरुक्षितौ गृणीहि दैव्यं जनम् ॥ ९.०८४.०१

देवमादनः- देवतर्पकः सन्। विचर्षणिः- सूक्ष्मदर्शी सन्। अप्साः- मूलशक्तिधारासंभक्ता सन्।
इन्द्राय- ईशनाधिदैवताय। वरुणाय- ऋताधिदैवताय। वायवे- प्राणाधिदैवताय। पवस्व- क्षर।
अद्य- इदानीम्। स्वस्तिमत्- मङ्गलमयीम्। वरिवः- संपदम्। नः- अस्मदर्थम्। कृधी- कुरु।
उरुक्षितौ- विस्तीर्णभूमिकायाम्। दैव्यं जनम्। गृणीहि- स्वीकुरु ॥१॥

आ यस्तस्थौ भुवनान्यमर्त्यो विश्वानि सोमः परि तान्यर्षति।

कृण्वन्संचृतं विचृतमभिष्टय इन्दुः सिषक्त्युषसं न सूर्यः ॥ ९.०८४.०२

यः। अमर्त्यः- अमृतस्वरूपः सन्। विश्वानि- सर्वान्। भुवनानि- लोकान्। आ तस्थौ- आतिष्ठति।
सोमः- स रसः। तानि- तान् लोकान्। परि अर्षति- परितो गच्छति। अभिष्टये- अभितो गमनाय।
सञ्चृतम्- संयुक्तम्। विचृतम्- वियुक्तम्। कृण्वन्- कुर्वन्। इन्दुः- क्लेदनशीलो रसः। उषसम्-
प्रभातम्। सूर्यो न- सवितेव। सिषक्ति- यज्ञं सेवते ॥२॥

आ यो गोभिः सृज्यत ओषधीष्वा देवानां सुम्न इष्यन्नुपावसुः।

आ विद्युता पवते धारया सुत इन्द्रं सोमो मादयन्दैव्यं जनम् ॥ ९.०८४.०३

यः। उपावसुः- संपत्प्रापकः। गोभिः- चिद्रश्मिभिः सह। देवानाम्- देवतानाम्। सुम्ने- सुखम्।
आ- आभिमुख्येन। इष्यन्- कामयमानः। ओषधीषु- वीरुत्सु भौमेषु। आ- आभिमुख्येन।

सृज्यते । सोमः- स रसः । सुतः- निष्पन्नः । विद्युता धारया- दीप्यमानया धारया । इन्द्रम्- ईशानशीलम् । दैव्यं जनम् । मादयन्- तर्पयन् हर्षयन् वा । आ- समन्तात् । पवते- क्षरति ॥३॥

एष स्य सोमः पवते सहस्रजिद्धिन्वानो वाचमिषिरामुषर्बुधम् ।

इन्दुः समुद्रमुदियति वायुभिरेन्द्रस्य हार्दि कलशेषु सीदति ॥ ९.०८४.०४

एष स्यः- सोऽयम् । सहस्रजित्- अनन्तसंपादकः । सोमः- रसः । पवते- क्षरति । इषिराम्- गतिशीलाम् । उषर्बुधम्- उषसि ज्ञानोदये जागरणशीलाम् । वाचम्- वाणीं मन्त्रात्मिकाम् । हिन्वानः- प्रेरयन् । इन्दुः- क्लेदनशीलो रसः । वायुभिः- प्राणैः । समुद्रम्- हृत्समुद्रम् । अन्तः समुद्रे हृद्यन्तरायुषीति श्रुतेः हृदयं समुद्रः श्रुतौ । इयति- उद्गमयति । इन्द्रस्य- ईशनाधिदैवतस्य । हार्दि- हार्दं यथा भवति तथा । कलशेषु- भाजनेषु प्रतीकेषु । आ सीदति- उपविशति ॥४॥

अभि त्वं गावः पयोवृधं सोमं श्रीणन्ति मतिभिः स्वर्विदम् ।

धनञ्जयः पवते कृत्व्यो रसो विप्रः कविः काव्येना स्वर्चनाः ॥ ९.०८४.०५

त्यम्- तं रसम् । पयोवृधम्- ज्ञानवर्धकम् । सोमम्- रसम् । गावः- चिद्रश्मयः । मतिभिः- मननैः । स्वर्विदम्- स्वर्गज्ञम् । अभि- अभिलक्ष्य । श्रीणन्ति- श्रयणं कुर्वन्ति । धनञ्जयः- संपल्लम्भकः । कृत्व्यः- शोभनकर्मकर्ता । विप्रः- मेधावी । स्वर्चनाः- स्वर्गभोगवान् । चन इत्यन्ननाम । कविः- क्रान्तदर्शी । रसः । काव्येन- दर्शनेन । आपवते- क्षरति ॥५॥